

Скаченко О. О.,
завідувач сектору методичної роботи
наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв

**НАУКОВА РОБОТА БІБЛІОТЕКИ КИЇВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ:
ТРАДИЦІЇ, СУЧАСНІСТЬ, ПЕРСПЕКТИВИ**

У статті висвітлюються традиційні та сучасні напрями наукової роботи бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв.

Ключові слова: КНУКиМ, бібліотека, напрями наукових досліджень, бібліографічні покажчики, календар знаменних дат.

В статье освещаются традиционные и современные направления научной работы библиотеки Киевского национального университета культуры и искусств.

Ключевые слова: КНУКиИ, библиотека, направления научных исследований, библиографические указатели, календарь знаменательных дат.

The article highlights traditional and contemporary directions of research libraries Kyiv National University of Culture and Arts.

Key words: KNUKiM, library, research areas, bibliographies, calendar of important dates.

В умовах стрімко зростаючого значення вищої освіти і науки у сучасному світі, підвищенні попиту на різноманітну інформацію особлива роль відводиться університетським бібліотекам. Доступ до глобальних інформаційних систем сприяє перетворенню бібліотек вищих навчальних закладів у інформаційні центри, що забезпечують розвиток науки, є базою науково-освітнього процесу університету.

Бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв (далі – КНУКиМ) – важливий бібліотечно-інформаційний підрозділ університету, що здійснює формування, наукове опрацювання, зберігання документів; забезпечує створення та використання інформаційно-бібліографічних ресурсів, проводить інформаційну та науково-методичну діяльність, забезпечує користувачам доступ до традиційних і електронних джерел інформації.

Історія бібліотеки починається 13 жовтня 1956 р. з бібліотечного кабінету при Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Міністерства культури УРСР [4; 73]. Подальша діяльність книгозбірні нерозривно пов'язана з історією Київського державного інституту культури (з 1999 р. – КНУКиМ).

Зазвичай, університетська бібліотека вважається науковою, тому головним завданням книгозбірні КНУКиМ упродовж 55 років діяльності було інформаційне забезпечення науково-дослідної та освітньої діяльності. У статусі «наукової» Бібліотека:

– задовольняє універсальні інформаційні потреби користувачів;

- виявляє та впроваджує у практику своєї роботи передові технології та сервіси;
- здійснює наукову діяльність в інформаційно-бібліографічному, науково-методичному та книгознавчому напрямках.

Відповідно до наказу Міністерства культури УРСР № 506 від 1982 р. бібліотека КДІК стала республіканським методичним центром для бібліотек культурно-просвітницьких училищ [6]. Як методичний центр бібліотека брала участь у підготовці і проведенні занять з підвищення кваліфікації завідуючих бібліотеками культурно-освітніх училищ у республіканській школі передового досвіду; проводила семінари-практикуми для зав. бібліотеками культурно-освітніх училищ УРСР та голів циклових комісій бібліотечних дисциплін; здійснювала методичні виїзди, під час яких виявлялися проблеми у роботі бібліотек училищ, надавалися методичні рекомендації та адресна консультаційна допомога.

Організуючи конференції та семінари, бібліотека сприяла розвитку бібліотечної професії, ознайомленню бібліотечної громадськості з сучасними вітчизняними і зарубіжними теоретичними концепціями розвитку галузі. Це був внесок у бібліотекознавство та розвиток безперервної бібліотечно-інформаційної освіти.

За тридцять років діяльності бібліотеки КНУКіМ як методичного центру (1982–2012), її працівниками підготовлено понад 80 методичних рекомендацій, консультацій, порад, інструктивно-методичних листів, пам'яток, зведених статистичних таблиць. Щорічно (з 1988 р.) готується «Аналіз діяльності бібліотек училищ культури України за ... роки», що містить аналіз бібліотечних фондів, заходів з популяризації літератури, організації обслуговування читачів, довідково-бібліографічного апарату, кадрового складу бібліотек.

Станом на 2013 р. до Методичного центру входить 26 бібліотек. З метою вивчення сучасного стану, визначення пріоритетних напрямів діяльності бібліотек протягом 2012 року сектор методичної роботи проводив дослідження на тему: «Діяльність бібліотек ВНЗ І–ІІ р. а. Міністерства культури України щодо інформаційного забезпечення навчальної та наукової роботи вишу». У процесі дослідження вивчалися: стан інформаційно-бібліографічного обслуговування, інформаційно-масової роботи, роль бібліотек у соціокультурному житті навчального закладу, реклама бібліотеки та її послуг, структура бібліотечних кадрів, джерела поповнення бібліотечних фондів. За підсумками дослідження підготовлене видання «Бібліотеки вищих навчальних закладів І–ІІ рівнів акредитації Міністерства культури України на сучасному етапі» [2].

До традиційних напрямів наукової роботи належать:

- Дослідження історії університету та бібліотеки.
- Біографічні дослідження, їх бібліографічне забезпечення.
- Збереження бібліотечних фондів.
- Співробітництво з університетськими кафедрами.
- Участь у конференціях.
- Видавнича діяльність.

Координує дослідницьку роботу бібліотеки проректор з наукової роботи КНУКіМ доктор філологічних наук, професор А. І. Гурбанська.

Результатом наукових досліджень, що передбачали вивчення друкованих документів з фондів бібліотеки та неопублікованих матеріалів з університетського

архіву, став ряд інформаційних продуктів бібліографічного, наукового та науково-популярного характеру.

З 2011 р. співробітники бібліотеки працюють над темою: «Історія КДК–КДУКіМ–КНУКіМ». Науковий керівник: заст. директора бібліотеки, кандидат культурології Ю. І. Горбань. Виконавець: зав. сектору методичної роботи О. О. Скаченко. Консультують: зав. відділу науково-методичної роботи І. Л. Маловська, зав. інформаційно-бібліографічного відділу Т. В. Улятовська, головний бібліограф Г. О. Стешенко.

У межах даної теми дослідження проводяться за двома напрямками: вивчення історії університету та історії бібліотеки як структурного підрозділу вишу. Досліджено історію бібліотеки з часу її заснування (1956 р.) до сьогодні. Упорядковано інформаційне видання «Бібліотека – світ знань», що вийшло у серії «Знаменні дати КНУКіМ» [1]. Триває робота над підготовкою історичного нарису «Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв: від витоків до сьогодення».

Перші результати дослідження історії університету викладено в іншому виданні бібліотеки – календарі «Київський національний університет культури і мистецтв у 2013 році: знаменні дати, славні ювілеї» [3]. Мета календаря: розширити знання про Київський національний університет культури і мистецтв; нагадати про пам'ятні події, знаменні дати його історії; відзначити ювілеї видатних діячів освіти, культури, мистецтва України, які свою наукову і творчу діяльність присвятили вихованню нового покоління працівників культури у КНУКіМ.

Календар складається із двох частин: «Знаменні дати КНУКіМ» та «Викладачі КНУКіМ – ювіляри 2013 року». Перша присвячена знаменним датам в історії університету. Має інформативний характер, містить перелік основних знаменних дат університету 2013 року. До кожної дати у розділі пропонується нарис, бібліографічний список та світлини. До другого розділу включено біографічні довідки про викладачів-ювілярів та основні публікації про їхнє життя, наукову і творчу діяльність.

2012 рік був ювілейним для двох видатних особистостей української культури, наукова і творча діяльність яких пов'язана з КНУКіМ, а саме: філософа, журналіста, мистецтвознавця С. Д. Безклубенка та українського диригента С. Є. Павлюченка. Крім того, в університеті розпочата підготовка до святкування 40-річчя створення кафедри народного співу та 45-річчя кафедри хорового диригування, що входять до структури Інституту мистецтв КНУКіМ.

Зважаючи на вищевикладене, у бібліотеці університету було вирішено в 2012 році зосередити зусилля на дослідженні теми «Вчені КНУКіМ в розвитку культурно-мистецького дискурсу. Біобібліографічний аспект». Науковий керівник: кандидат культурології Ю. І. Горбань. Над темою працюють укладачі: І. Л. Маловська, зав. науково-методичного відділу та О. О. Скаченко, зав. сектору методичної роботи. Бібліографічне редагування здійснюють Т. В. Улятовська, зав. інформаційно-бібліографічного відділу та Г. О. Стешенко, головний бібліограф.

Упродовж року було упорядковано та видано два персональні бібліографічні посібники, присвячені відомим науковцям університету, триває робота над наступними.

Перший персональний бібліографічний покажчик «Сергій Данилович Безклубенко» підготовлений до 80-річчя від дня народження відомого вченого –

філософа, історика, культуролога, мистецтвознавця, педагога, журналіста й літератора С. Д. Безклубенка, проректора з наукової роботи КНУКіМ протягом 2001–2011 років [8]. Матеріали покажчика відображають науковий доробок вченого за 1959–2011 роки (всього 517 записів).

Персональний бібліографічний покажчик «Павлюченко Станіслав Євстигнійович» підготовлено як данину пам'яті відомому українському хоровому диригентові, народному артисту України, професорові та незмінному завідувачу кафедри народнопісенного виконавства КНУКіМ протягом 1984–2010 років С. Павлюченку з нагоди 75-річчя від дня народження [7]. Матеріали покажчика відображають публікації за 1968–2011 роки (всього 117 записів). Обидва видання мають велику кількість світлин, що ілюструють наукову і творчу діяльність митців.

З 2012 р. бібліотекою започатковано випуск зведених покажчиків-щорічників «Наукові праці викладачів КНУКіМ за рік». Перший випуск містить перелік публікацій викладачів, наукових співробітників КНУКіМ (монографії, підручники, навчальні посібники, статті, методичні матеріали), які вийшли з друку в 2011 р. та використовуються у навчальному процесі університету [5].

Подальша робота колективу бібліотеки над дослідженням внеску викладачів КНУКіМ у розвиток культурно-мистецького дискурсу привела до розуміння необхідності поділу основної теми на дві підтеми. Вирішено було, що дослідження життєвого шляху і наукового доробку окремих осіб здійснюватиметься у межах підтеми «Видатні постаті університету», а систематизація інформації про історію і досягнення окремих кафедр та інститутів вишу – у межах підтеми «Знаменні дати університету».

Робота над дослідженням історії, наукової школи, художньо-творчої діяльності кафедри фольклору, народнопісенного і хорового мистецтва КНУКіМ у межах підтеми «Знаменні дати університету» тривала протягом двох років. За результатами наукових досліджень упорядковано та підготовлено до друку два біобібліографічні посібники.

У виданні «Об'єднані любов'ю до української пісні» зроблена спроба всебічно розкрити наукову і творчу діяльність кафедри народного співу за 40 років її існування (1972–2012 рр.). Покажчик складається із семи розділів, включає 1399 бібліографічних записів. Вагому частину видання займає розділ, що містить біографічні довідки про 66 персоналій професорсько-викладацького складу кафедри та перелік їхніх основних наукових публікацій.

Біобібліографічний посібник «Майстри хорового мистецтва» містить інформацію про кафедру хорового диригування КНУКіМ та її досягнення за 45 років діяльності (1968–2013 рр.). Складається із шести розділів, налічує 619 бібліографічних записів. Зібрана біографічна інформація про 54 викладачів кафедри. Після біографічної довідки (створювалась на основі інформації, наданої особисто викладачем, або його родиною) подано перелік основних наукових праць і бібліографію про наукову і творчу діяльність.

Спільним для обох видань є наявність нарисів про історію та сьогодення, розділів про розвиток наукової школи, художньо-творчу діяльність студентських колективів. Уперше зібрані та оприлюднені відомості про кращих випускників кафедр, котрі досягли вагомих результатів у професійній діяльності. Видання завершуються анотованим переліком аудіо- та CD дисків, записаних студентськими творчими колективами та

розділом «Публікації про творчу діяльність кафедри», до якого включено відгуки та рецензії про участь кафедри та її творчих колективів у концертах, Міжнародних та Всеукраїнських фестивалях, конкурсах. Вищезгадані бібліографічні покажчики друкуються у серії «Знаменні дати КНУКіМ».

Дослідження теми «Збереження бібліотечних фондів» проводиться двома співробітниками бібліотеки. Науковий керівник: Ю. І. Горбань, заст. директора бібліотеки. Виконавець: Л. А. Рибка, зав. відділу комплектування і наукової обробки документів. За результатами дослідження до захисту підготовлена дисертація «Зберігання книжкових пам'яток як культурних цінностей в бібліотеках України» на здобуття наукового ступеня кандидата наук з культурології. Результати досліджень даної теми викладені у публікаціях у фахових виданнях України.

Важливим напрямом наукової роботи бібліотеки КНУКіМ є участь у наукових конференціях та семінарах. Так, протягом 2011–2012 рр. співробітники бібліотеки виступали з доповідями на конференціях:

– Міжнародній науково-практичній конференції «Українська культура: виклики сьогодення»: X культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва, м. Київ, 31 травня – 1 червня 2012 р. (Ю. І. Горбань, Л. А. Рибка).

– Всеукраїнській науковій конференції «Соціальні комунікації: стан, проблеми, тенденції», 26–27 квітня 2012 р. (Ю. І. Горбань, Я. А. Якубенко).

– Всеукраїнській науково-практичній конференції «Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України», 22 листопада 2011 р. (Ю. І. Горбань).

– Всеукраїнській науково-практичній конференції «Києво-Печерська лавра – провідний осередок книжкової справи Руси-України» (До 350-річчя першого видання «Києво-Печерського патерика» (1661), 24–25 листопада 2011 р. (Я. А. Якубенко).

Таким чином, аналіз результатів наукової роботи бібліотеки КНУКіМ засвідчив її активну діяльність з усіх наукових тем. Співробітниками бібліотеки досліджувався науковий і творчий доробок викладачів, історія бібліотеки, історія університету загалом та окремих кафедр зокрема.

Видано: календар «Київський національний університет культури і мистецтв у 2013 році: знаменні дати, славні ювілеї»; бібліографічний покажчик «Наукові праці викладачів КНУКіМ за 2011 р.»; два персональних бібліографічних посібники: «Сергій Данилович Безклубенко», «Павлюченко Станіслав Євстигнійович»; інформаційне видання «Бібліотека – світ знань».

Підготовлено до друку біобібліографічний покажчик у двох томах про історію, сьогодення, наукову школу, художньо-творчу діяльність кафедри фольклору, народнопісенного і хорового мистецтва: «Об'єднані любов'ю до української пісні» (до 40-річчя кафедри народного співу); «Майстри хорового мистецтва» (до 45-річчя кафедри хорового диригування).

Література:

1. *Бібліотека – світ знань (до 55-річчя бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв) / уклад. О. О. Скаченко ; КНУКіМ, Бібліотека. – К., 2012. – 16 с. – (Серія «Знаменні дати КНУКіМ» ; вип. 1).* 2. *Бібліотеки вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації Міністерства культури України на сучасному етапі :*

(за результатами дослідження, проведеного у 2012 р.) [Електронний ресурс] / уклад. О. О. Скаченко ; КНУКіМ, Бібліотека. – К., 2012. – 49 с. – Режим доступу: <http://knuikm.edu.ua/wp-content/uploads/2012/12/Monitoring-YK-2012a.doc>

3. Київський національний університет культури і мистецтв у 2013 році : знаменні дати, славні ювілеї : календар / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв ; уклад. О. О. Скаченко ; гол. ред. М. М. Поплавський ; наук. ред. А. І. Гурбанська. – К. : Вид. центр КНУКіМ, 2013. – 116 с.

4. Наукова бібліотека Державного інституту культури // Бібліотечна Україна : довідник. – К. : Абрис, 1996. – С. 73.

5. Наукові праці викладачів КНУКіМ за 2011 р. : бібліогр. покажч. / М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Бібліотека ; уклад. І. Л. Маловська ; наук. ред. А. І. Гурбанська. – К. : Вид. центр КНУКіМ 2012. – 102 с.

6. О создании республиканских методических центров при библиотеках вузов искусства и культуры УССР : наказ М-ва культуры Украинской ССР № 506 от 11 мая 1982 года. – К., 1982. – 1 с.

7. Павлюченко Станіслав Євстигнійович : біобібліогр. покажч. : (до 75-річчя від дня народження) / уклад.: О. О. Скаченко, В. В. Ткаченко ; гол. ред. М. М. Поплавський ; наук. ред.: А. І. Гурбанська, П. Г. Павлюченко ; М-во культури України, КНУКіМ, Бібліотека. – К., 2012. – 88 с. : іл., портр. – (Серія «Видатні постаті КНУКіМ» ; вип. 1).

8. Сергій Данилович Безклубенко : біобібліогр. покажч. (до 80-річчя від дня народження) / уклад.: О. О. Скаченко, І. Л. Маловська, А. В. Мальшакова, О. Ф. Омеляненко-Набіулїна ; гол. ред. М. М. Поплавський ; наук. редакція А. І. Гурбанська, Р. Д. Михайлова ; М-во культури України, КНУКіМ, Бібліотека. – К., 2012. – 253 с.